HØJBY nyt
Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2023 Nr. 3
Arkæologi og naturgas i Højby

Af:: TorbenE. Jørgensen

I 2021 blev et naturgasrør lagt i jorden på en linje syd om Højby. Gasrøret er en del af Baltic Pipe projektet, som transporterer naturgas tværs igennem Danmark fra Nordsøen til Polen. Det er en meget omfattende og kompliceret proces at lægge et gasrør 2 meter ned i jorden på tværs af landet. For at processen kan forløbe hensigtsmæssig for alle parter kræver det en god dialog med lodsejerne og med dem, der er naboer til gasledningen samt et hav af myndighedstilladelser. Inden jordarbejderne kan begynde skal arealerne forundersøges for eventuelle arkæologiske levn. Det er sidste chance for at opdage og udgrave jordfaste levn fra fortiden. De omfattende jordarbejder forbundet med gasrørets nedlægning vil forstyrre jordlagene i hele den dybde hvor evt. arkæologiske levn vil kunne forekomme. Odense Museum har udført opgaven og jeg vil i det følgende løfte en lille flig af resultaterne. Artiklen er baseret på Odense Bys Museers arbejdsrapport for strækningen syd om Højby. Forundersøgelsen foregik i 2020 og i vinteren 20211.

Syd om Højby er der nu ført to gasledninger på tværs af sognet. De løber parallelt med hinanden i en afstand af 25 m på næsten hele strækningen gennem Højby sogn. Den første blev etableret i 1982 med det formål at fungere som hovedtransmissionsledning ved indførelse af naturgas i Danmark. Den anden gasledning - Baltic Pipe er netop færdigetableret. Røret krydser ind i Højby sogn i vest via Ellekærrenden og passerer ind i Allerup sogn øst for Svendborg-motorvejen. Der er også langs ledningen fra 1982 udført arkæologiske undersøgelser og resultaterne er præsenteret i bogen: "Danmarks længste udgravning", Poul Kristensens forlag, 1987.

Arbejdsmetode

Den arkæologiske undersøgelse foregik ved, at en gravemaskine på bælter fjernede pløjelaget i to søgegrøfter á to meters bredde- se billedet. Chancen for at finde levn er størst lige under pløjelaget – d.v.s. hvor jorden ikke er forstyrret af nutidig landbrugsdrift. Straks efter afgravningen vurderer en arkæolog om der er tegn på væsentlige fortidsminder såsom stolpehuller, kogegruber eller forskellige former for grave. Er der mange fund, kan der være behov for at udvide afgravningen så fundene om muligt kan afgrænses.

Arkæologisk søgegrøft set fra Nr. Lyndelsevej mod øst d. 24. marts 2020. Foto: Thorben E. Jørgensen.

Hvad er der så fundet ?
Der er gjort fund fra flere forhistoriske tidsaldre, men mest markant er nok de talrige fund, der er gjort fra førromersk jernalder(også kaldet keltisk jernalder), som er perioden fra 500 f.Kr. til år nul. I et udgravningsfelt lige sydøst for Lindeskovhaven er der fundet en gravplads netop fra førromersk jernalder. Under udgravningen er der registreret 5 stolpehuller, 13 urnegrave, 5 brandpletgrave2 og 2 jordfæstegrave3. De i alt 20 grave udgør formentlig en samlet gravplads. Gravene ligger inden for et areal på ca. 435 m2 og alle gravene synes at respektere hinanden og desuden at være placeret i et slags system efter gravtype. Der er gjort lignende fund på Kærsagerhaven og Lindeskovhaven forud for udstykningerne. I år 2000 blev der på Kærsagerhaven udgravet en af boplads fra førromersk jernalder med fund af en række gruber og keramik. Tilsvarende fund er gjort i 2006 forud for udstykning af Lindeskovhaven.

Højby var bebygget i den tidlige jernalder.
Om udgravningerne i Lindeskovhaven konkluderer museet , at "sammenholdt med resultatet af øvrige gravninger tæt på lokaliteten, må der i området være et større bopladsområde fra førromersk jernalder. Der er således stor sandsynlighed for, at der under mulden ligger yderligere bebyggelsesspor fra disse perioder. Eventuelle fremtidige gravninger i området vil kunne kaste yderligere lys over dette." Måske er det denne antagelse vi her får bekræftet med de relativt mange fund fra perioden i Baltic Pipe projektet. Om førromersk jernalder ved vi, at der skete en intensivering af landbruget. Jorden blev dyrket i faste agre omgivet af jordvolde eller skelvolde med et areal på et par tusinde kvadratmeter. Husdyrene har man holdt under tag i den ene ende af langhuse, hvor der var beboelse i den anden ende. Man formoder, at husdyrholdet på stald i nogen udstrækning er begrundet i at kunne gøde med husdyrgødning. Med disse fund har vi hermed gode og sikre beviser på, at området der i dag udgøres af Højby også i jernalderen var bebygget. De beskrevne fund er nu registrerede og bevares af Odense Museum. Fundene kan analyseres yderligere når der er ressourcer til det. Om der gøres flere fund kan kun tiden vise. Større anlægsarbejder hvad enten det er nye udstykninger eller skovrejsning giver via museumsloven Odense Museum mulighed for at tage initiativ til nye arkæologiske undersøgelser.

Urne fra jernalderen udgravet sydøst for Lindeskovhaven. Foto: Odense Museum.

Nedlægning af gasrøret ved Nr. Lyndelsevej set mod øst d. 7. september 2021. Billedet er taget fra samme position som billedet af de arkæologiske søgegrøfter d. 24. marts 2020. Det er tydeligt, at det efter nedlægningen af røret er slut med at opdage og udgrave jordfaste levn fra fortiden. Foto: Thorben E. Jørgensen.